

[Strona Główna](#) > ... > [Sprawy Rodzinne I Dziedziczenie](#) > [Władza Rodzicielska – Opieka I Prawo Do Kontaktów Z Dzieckiem](#) > [Bułgaria](#)

Władza rodzicielska – opieka i prawo do kontaktów z dzieckiem

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Bułgaria

1 Co w praktyce oznacza termin prawny „władza rodzicielska”? Jakie prawa i obowiązki ma osoba sprawująca władzę rodzicielską?

Terminy prawne stosowane w ustawodawstwie bułgarskim w odniesieniu do władzy rodzicielskiej i prawa pieczy nad dzieckiem to „prawa i obowiązki rodzicielskie” oraz „wykonywanie praw rodzicielskich”. Pojęcie to obejmuje wszystkie prawa i obowiązki rodzica wobec dzieci, które nie osiągnęły pełnoletności.

W prawie bułgarskim rozróżnia się małoletnich poniżej 14 roku życia i małoletnich w wieku od 14 do 18 lat. Prawa rodzicielskie są wykonywane w odniesieniu do obu grup wiekowych.

W przypadku przysposobienia prawa i obowiązki, które mają zastosowanie do przysposobionego i jego zstępnych, z jednej strony, oraz przysposabiającego i jego krewnych, z drugiej strony, są takie same jak między bliskimi krewnymi, podczas gdy prawa i obowiązki między przysposobionym i jego zstępnymi oraz ich bliskimi krewnymi wygasają.

W wyroku orzekającym rozwód sąd jest również zobowiązany do rozstrzygnięcia spraw dotyczących wykonywania praw rodzicielskich, osobistej styczności rodziców z dzieckiem i kosztów utrzymania dziecka zrodzonego z małżeństwa oraz korzystania z domu rodzinnego, z uwzględnieniem dobra dziecka.

Sąd orzeka o tym, któremu z małżonków zostaną przyznane prawa rodzicielskie, oraz zarządza środki dotyczące ich wykonywania, a także dotyczące osobistej styczności rodziców z dzieckiem oraz kosztów jego utrzymania. Wskazując rodzica, który będzie wykonywał prawa rodzicielskie, sąd ocenia wszystkie okoliczności, mając na względzie dobro dziecka, oraz wysłuchuje rodziców i dzieci, pod warunkiem że są one w wieku powyżej 10 lat.

2 Kto z reguły sprawuje władzę rodzicielską nad dzieckiem?

Zgodnie z ogólną zasadą oboje rodzice wykonują prawa rodzicielskie solidarnie.

Prawo zawiera wyraźne przepisy dotyczące praw dziadków do utrzymywania kontaktów z dzieckiem.

Dzieci, które nie osiągnęły pełnoletności, mają obowiązek mieszkać z rodzicami, chyba że istnieją ważne powody uzasadniające inne rozwiązanie. W przypadku uchylania się od tego obowiązku sąd zarządza powrót dziecka do rodziców, na wniosek rodziców i po wysłuchaniu dziecka, jeżeli jest ono w wieku powyżej 10 lat.

Każdy rodzic może reprezentować dziecko w wieku poniżej 14 lat i wyrazić zgodę na udział w postępowaniu dzieci w wieku od 14 do 18 lat wyłącznie dla ich dobra.

Nieruchomości i ruchomości dzieci, które nie osiągnęły pełnoletności, z wyjątkiem łatwo psujących się towarów, mogą być zbywane, obciążane zastawami lub co do zasady sprzedawane za zgodą sądu rejonowego właściwego

dla miejsca zwykłego pobytu dzieci jedynie w razie konieczności lub oczywistego działania na korzyść dzieci. Czynności prawne – takie jak przekazanie darowizny, zrzeczenie się prawa, udzielenie pożyczki i zabezpieczenie długu innej osoby zastawem, hipoteką lub poręczeniem – dokonywane przez dzieci, które nie osiągnęły pełnoletności, nie mają mocy prawnej.

3 Jeżeli rodzice nie są w stanie lub nie chcą sprawować władzy rodzicielskiej nad dzieckiem, czy można wyznaczyć inną osobę w ich zastępstwie?

Jeżeli zachowanie rodzica stwarza zagrożenie dla dziecka, jego wychowania, zdrowia lub majątku, sąd rejonowy podejmuje odpowiednie środki dla dobra dziecka z urzędu lub na wniosek drugiego rodzica lub prokuratora, w razie konieczności zmieniając miejsce zamieszkania dziecka.

Tego rodzaju środki są również podejmowane, jeżeli rodzic nie jest w stanie wykonywać praw rodzicielskich ze względu na przewlekłą chorobę fizyczną lub psychiczną, długotrwałą nieobecność lub z innych obiektywnych powodów. Rodzic może zostać pozbawiony praw rodzicielskich w następujących, szczególnie poważnych przypadkach: nie opiekuje się dzieckiem, nie wypłaca świadczeń alimentacyjnych przez dłuższy okres i bez ważnej przyczyny lub umieścił dziecko w specjalistycznej placówce i nie odebrał go w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym miał to zrobić.

Postępowanie sądowe w sprawie pozbawienia praw rodzicielskich jest wszczynane w sądzie rejonowym z urzędu lub na wniosek drugiego rodzica lub prokuratora. We wszystkich sprawach, w których doszło do ograniczenia lub pozbawienia praw rodzicielskich, sąd orzeka również o środkach dotyczących osobistej styczności rodzica z dzieckiem.

Sąd może przywrócić prawa rodzicielskie w przypadku pojawienia się nowych okoliczności lub na wniosek rodzica.

Sąd z urzędu powiadamia gminę w miejscu zamieszkania rodziców o pozbawieniu praw rodzicielskich lub ich późniejszym przywróceniu w celu ustanowienia kuratora dla małoletnich w wieku 14–18 lat lub opiekuna dla małoletnich w wieku poniżej 14 lat.

Na wniosek Dyrekcji ds. Opieki Społecznej sąd może wydać orzeczenie o umieszczeniu dziecka poza rodziną, jeżeli rodzice nie żyją, są nieznanymi, zostali pozbawieni praw rodzicielskich, mają ograniczoną władzę rodzicielską lub nie są w stanie opiekować się dzieckiem przez dłuższy czas z przyczyn obiektywnych lub bez ważnej przyczyny, gdy dziecko jest ofiarą przemocy w rodzinie i istnieje poważne zagrożenie dla jego rozwoju fizycznego, psychicznego, moralnego, intelektualnego i społecznego. Dziecko umieszcza się w placówce socjalnej lub rodzinie zastępczej m.in. w sprawach, w których ma zastosowanie art. 11 konwencji haskiej z 1996 r. o ochronie dzieci.

Sąd może nakazać umieszczenie dziecka u krewnych lub w rodzinie zastępczej bądź w specjalistycznej placówce. Do czasu wydania orzeczenia przez sąd Dyrekcja ds. Opieki Społecznej właściwa dla aktualnego miejsca zamieszkania dziecka wszczyna procedurę administracyjną w celu zapewnienia dziecku tymczasowego miejsca pobytu.

4 Jak rozwiązana jest kwestia przyszłej władzy rodzicielskiej w przypadku rozwodu lub separacji rodziców?

Jeżeli rodzice mieszkający razem nie zgadzają się co do sposobu wykonywania praw rodzicielskich, spór zostanie skierowany do sędziego sądu rejonowego, który wysłucha rodziców i, w razie konieczności, dziecka. Zgodnie z ogólnymi przepisami od wydanego wyroku sądu przysługuje środek zaskarżenia.

Jeżeli rodzice nie mieszkają razem i nie mogą dojść do porozumienia w kwestii tego, kto będzie sprawował opiekę nad dzieckiem, spór zostanie rozstrzygnięty przez sąd rejonowy właściwy dla miejsca zwykłego pobytu dziecka po wysłuchaniu dziecka, pod warunkiem że ma ono co najmniej 10 lat. Zgodnie z ogólnymi przepisami od wydanego wyroku sądu przysługuje środek zaskarżenia.

5 Jeżeli rodzice zawrą porozumienie w sprawie władzy rodzicielskiej, jakie formalności należy spełnić, aby było ono prawnie wiążące?

Rodzice mogą zawrzeć ugodę pozasądową w sprawie przyznania i wykonywania praw rodzicielskich oraz osobistej styczności dziecka z rodzicem, któremu nie przysługują prawa rodzicielskie. Takie ugody nie są jednak prawnie wiążące. Niezależnie od zawarcia ugody pozasądowej rodzic może wszcząć w sądzie postępowanie dotyczące praw rodzicielskich lub osobistej styczności z dzieckiem; w takiej sytuacji sąd rozstrzygnie, w jaki sposób będą odtąd wykonywane prawa rodzicielskie, niezależnie od ugody pozasądowej. Te same regulacje prawne mają zastosowanie w postępowaniu dotyczącym osobistej styczności dziecka z rodzicem, który nie sprawuje nad nim opieki ani z nim nie zamieszkuje.

6 Jeśli rodzice nie mogą dojść do porozumienia w sprawie władzy rodzicielskiej, jakie są inne środki rozwiązania sporu bez konieczności oddawania sprawy do sądu?

Zgodnie z ustawą o mediacji spory rodzinne mogą być przedmiotem mediacji, ale porozumienie osiągnięte w kwestii praw rodzicielskich stanie się prawnie wiążące dopiero po jego wyraźnym zatwierdzeniu przez sąd, na podstawie kodeksu postępowania cywilnego.

7 Jeśli rodzice udadzą się do sądu, w jakich sprawach dotyczących dziecka może decydować sędzia?

W toku postępowania sędzia może orzekać na temat wszystkich zagadnień, w tym o miejscu zwykłego pobytu dziecka, o tym, który z rodziców będzie wykonywał prawa rodzicielskie, jak będą uregulowane kontakty dziecka z drugim rodzicem, o prawach rodzica do osobistej styczności z dzieckiem, obowiązku wypłacania świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, wyborze szkoły, wyborze nazwiska dziecka itd. Zobacz odpowiedzi na pytania 3 i 4.

8 Jeśli sąd powierzy wyłączną władzę rodzicielską jednemu z rodziców, czy oznacza to, że rodzic ten może decydować we wszystkich sprawach dotyczących dziecka bez wcześniejszego porozumienia z drugim rodzicem?

Na ogół rodzic wykonujący prawa rodzicielskie podejmuje decyzje dotyczące zwykłych spraw życia codziennego dziecka, w tym np. wyboru szkoły, do której będzie uczęszczało dziecko. Istnieją przypadki, w których wymagana jest zgoda obojga rodziców, np. gdy wydawane są dokumenty tożsamości dla dziecka lub gdy wyjeżdża ono z kraju niezależnie od czasu trwania i celu podróży, dotyczy to także wakacji.

9 Co w praktyce oznacza decyzja sądu o powierzeniu rodzicom wspólnej opieki nad dzieckiem?

Jeżeli rodzice nie zamieszkują razem, sąd ma obowiązek wskazać w orzeczeniu rodzica wykonującego prawa rodzicielskie i określić sposób kontaktowania się drugiego rodzica z dzieckiem. Bez uszczerbku dla powyższych zasad, rodzice mogą ustalić na drodze sądowej, że dziecko będzie się widywało z drugim rodzicem częściej, niż się to zazwyczaj przyjmuje. Zgodnie z orzecznictwem i powszechnie akceptowaną praktyką w tego rodzaju sprawach, dziecko spędza zwykle z drugim rodzicem co najmniej dwa dni wolne od pracy na miesiąc i stałą liczbę tygodni w okresie wakacji szkolnych.

10 Do jakiego sądu lub organu należy się zwrócić z wnioskiem w sprawie władzy rodzicielskiej? Jakie formalności należy spełnić i jakie dokumenty

dołączyć do wniosku?

Sądem właściwym jest sąd rejonowy właściwy dla miejsca zwykłego pobytu pozwanego. Jeżeli wniosek jest związany z wierzytelnością alimentacyjną, można go wnieść do sądu właściwego dla miejsca zwykłego pobytu powoda.

11 Jaką procedurę stosuje się w takim przypadku? Czy można zastosować procedurę nadzwyczajną?

Przebieg spraw dotyczących praw rodzicielskich regulują ogólne przepisy procesowe.

Jeżeli kwestia ta jest badana w toku sprawy rozwodowej, rodzice mogą zwrócić się do sądu o zastosowanie środków tymczasowych w sprawie wykonywania praw rodzicielskich nad dzieckiem i uregulowania styczności osobistej z drugim rodzicem.

12 Czy można uzyskać pomoc prawną na pokrycie kosztów postępowania?

Strony postępowania mogą uzyskać pomoc prawną na ogólnych warunkach przyznawania takiej pomocy zgodnie z ustawą o pomocy prawnej.

13 Czy od decyzji w sprawie władzy rodzicielskiej przysługuje odwołanie?

Orzeczenie wydane przez sąd rejonowy można zaskarżyć do sądu okręgowego – zgodnie z ogólnymi zasadami – w terminie dwóch tygodni od dnia otrzymania odpisu orzeczenia.

14 W niektórych przypadkach może zachodzić konieczność wystąpienia do sądu lub innego organu o wykonanie decyzji w sprawie władzy rodzicielskiej. Jaka procedura ma zastosowanie w takim przypadku?

Wyroki sądu wykonuje się na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego. Kodeks ten zawiera wyraźne przepisy dotyczące obowiązku dokonania pewnych czynności lub powstrzymania się od tych czynności oraz obowiązku wydania dziecka. Wyrok jest wykonywany przez komornika publicznego lub prywatnego wybranego przez wnioskodawcę.

15 Co należy zrobić, aby orzeczenie dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej wydane przez sąd w jednym państwie członkowskim zostało uznane i wykonane w drugim państwie członkowskim?

Prawem właściwym jest rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz art. 621 kodeksu postępowania cywilnego (obowiązującego od dnia 24 lipca 2007 r.).

16 Do którego sądu w danym państwie członkowskim należy się zwrócić, aby wnieść środek zaskarżenia od postanowienia o uznaniu orzeczenia dotyczącego odpowiedzialności rodzicielskiej wydanego przez sąd w innym państwie członkowskim? Jaki rodzaj postępowania ma zastosowanie w takich sytuacjach?

Prawem właściwym jest rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz art. 622 kodeksu postępowania cywilnego (obowiązującego od dnia 24 lipca

2007 r.).

Jurysdykcja ogólna przysługuje sądowi rejonowemu właściwemu dla miejsca zwykłego pobytu strony przeciwnej. Jeżeli strona ta nie posiada miejsca stałego zamieszkania w Bułgarii, sądem właściwym jest sąd rejonowy właściwy dla miejsca zwykłego pobytu zainteresowanej strony, lub jeżeli zainteresowana strona nie ma miejsca zwykłego pobytu w Bułgarii – Sąd dla miasta Sofii ([Sofiyski Gradski Sad](#)).

Wniosek o uznanie i wykonanie wyroku wydanego przez zagraniczny sąd lub decyzji innego zagranicznego organu w sprawie wykonywania praw rodzicielskich lub ich przywrócenia w przypadku bezprawnego uprowadzenia dziecka zgodnie z Europejską konwencją o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń dotyczących pieczy nad dzieckiem oraz o przywracaniu pieczy nad dzieckiem z 1980 r., która została sporządzona w Luksemburgu dnia 20 maja 1980 r. –ratyfikowana ustawą, bułgarski dziennik urzędowy (SG) nr 21 z 2003 r. (SG nr 104 z 2003 r.) – wnosi się do Sądu dla miasta Sofii. Sąd prowadzi posiedzenie jawne z udziałem Ministerstwa Sprawiedliwości lub wnioskodawcy, stron wyroku zagranicznego sądu lub decyzji zagranicznego organu i prokuratora. Sąd wysłuchuje dziecko na wniosek Dyrekcji ds. Opieki Społecznej właściwej dla gminy będącej aktualnym miejscem zamieszkania dziecka. Procedurę uznawania i wykonywania wyroku zagranicznego sądu lub decyzji zagranicznego organu zawiesza się w następujących okolicznościach: gdy w sądzie toczy się już sprawa co do istoty sporu, przy czym sprawa ta została wszczęta po rozpoczęciu procedury w państwie, w którym wydano odnośny wyrok lub odnośną decyzję. Ta sama procedura ma zastosowanie, jeżeli w sądach bułgarskich toczy się postępowanie w sprawie uznania lub wykonania innego wyroku lub innej decyzji w sprawie wykonywania praw rodzicielskich. Właściwy sąd jest o tym niezwłocznie powiadamiany, a sędzia ma obowiązek wydać orzeczenie w terminie miesiąca od dnia powiadomienia.

Sąd ma obowiązek wydania wyroku w terminie miesiąca od daty wniesienia wniosku. Od wyroku przysługuje apelacja do Sądu Apelacyjnego w Sofii, którego wyrok jest uznawany za ostateczny.

Procedura ma również zastosowanie do wniosków o uznanie i wykonanie orzeczeń wydanych po uprowadzeniu dziecka, jeżeli w orzeczeniu uznano, że dziecko uprowadzono niezgodnie z prawem. Wniosek o uznanie i wykonanie orzeczenia wydanego w innym państwie, które jest stroną konwencji luksemburskiej, zostaje odrzucony na mocy art. 8 i 9, jeżeli wymogi określone w art. 10 ust. 1 konwencji są spełnione oraz jest uwzględniany tylko w zakresie, w jakim jest to wykonalne w państwie, w którym wniosek ten został zatwierdzony. Ta sama procedura ma zastosowanie do spraw objętych Konwencją o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci.

17 Jakie prawo zastosuje sąd w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności rodzicielskiej w sytuacji, gdy dziecko lub strony nie mieszkają w danym państwie członkowskim lub są obywatelami różnych państw?

Stosunki między rodzicami a dzieckiem są regulowane przepisami kraju, w którym osoby te mają miejsce zwykłego pobytu. Jeżeli rodzice i dziecko nie mają wspólnego miejsca zwykłego pobytu, ich stosunki są regulowane przepisami kraju, w którym dziecko ma miejsce zwykłego pobytu, lub kraju, którego dziecko jest obywatelem, w zależności od tego, które są dla niego korzystniejsze. Sprawy dotyczące opieki i kurateli są regulowane prawem kraju, w którym dana osoba objęta opieką lub kuratelą ma miejsce zwykłego pobytu. Stosunki między osobą objętą opieką lub kuratelą a opiekunem lub kuratorem są regulowane przepisami, które miały zastosowanie, gdy dana osoba została objęta opieką bądź kuratelą.

Ta strona jest częścią portalu [Twoja Europa](#).

Państwa [opinia](#) na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.